

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
6/22 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-ру наук з фізичного виховання та спорту,
професору Пітину М.П.

Відгук

офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання і спорту,
професора Тищенко Валерії Олексіївни
на дисертаційну роботу Наконечного Романа Богдановича
на тему «Тактична підготовка футболістів віком 11-12 років
із використанням інтерактивних завдань», що подана на здобуття наукового
ступеня доктора філософії (PhD) із галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. У командних видах спорту, де переважають відкриті навички, таких як футбол, існує постійна невизначеність в ігровому середовищі, де спортсмен розвиває когнітивний процес прийняття рішень або вибір відповіді. З точки зору когнітивної психології, вивчення прийняття рішень зосереджується головним чином на процесах міркування та на думках, пов'язаних із прийняттям рішень, які гравець розвиває під час змагань. Виходячи з того факту, що ці навички прийняття тактичних рішень і когнітивні навички можна тренувати, діяльність для їх розвитку є важливою.

Дисертаційне дослідження присвячене однією з найпотужніших і важливих складових сучасного футболу – тактиці, яка повільно, але впевнено почала впливати на розвиток гри і стала лідером серед інших складових.

Зв'язок з науковими планами, темами. Дисертаційне дослідження було виконано в межах тем: 2. 2. «Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті (Номер державної реєстрації 0116U003167) плану науково-дослідної роботи ЛДУФК на 2016-2020 рр. та 2.1. «Теоретико-методологічні основи тактики у спорті» (Номер державної реєстрації 0121U100634) Зведеного плану науково-дослідної роботи ЛДУФК ім. Івана Боберського на 2021-2025 рр.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота викладення в опублікованих працях. Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження обумовлені аналізом сучасних підходів до вирішення означеної проблеми; організацією експериментальної роботи з використанням відповідних компонентів наукового апарату педагогічного дослідження, адекватних меті, об'єкту й предмету; достатнім обсягом вибірки учасників дослідження; обраним аспектом вивчення проблеми, що визначив основні завдання даного дослідження; відповідним до мети та поставлених завдань добором методів наукового дослідження; тривалістю дослідження; якісним і кількісним аналізом його результатів; коректною статистичною обробкою отриманих емпіричних даних і позитивним ефектом від їх впровадження. Висновки випливають зі змісту дисертаційної роботи, їх об'єктивність і новизна не викликають сумніву.

Таким чином, вищенаведене дозволяє вважати отримані наукові положення обґрунтованими та вірогідними.

Використаний комплекс методів є відповідним проблематиці дослідження та сучасним вимогам до кваліфікаційних робіт рівня дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертантом: уперше обґрунтовано структуру та зміст програми з тактичної підготовки футболістів віком 11-12 років на етапі попередньої базової підготовки із застосуванням інтерактивних завдань (тлумачення ігрових ситуацій в футболі, зокрема вибору найефективнішого варіанту під час атакувальних та захисних дій; завдань на прояв тактичних знань із використанням засобів демонстрації; моделювання атакувальних та захисних дій шляхом використання віртуальних симуляторів гри у футбол та практичних рухових завдань, які відтворюють умови змагальної діяльності у футболі); уперше доведено ефективність застосування у тактичній підготовці футболістів віком 11-12 років

оригінального інтерактивного засобу – комп'ютерної програми «Ігрові ситуації», що передбачає тлумачення різноманітних ситуацій у футболі під час атаки та захисту. Також удосконалено відомості про доцільність упровадження цілеспрямованої тактичної підготовки у систему підготовки українських футболістів віком 11-12 років, що базується на застосуванні комплексного підходу (поєднання засобів фізичної, технічної, психологічної, теоретичної підготовки для вирішення тактичних завдань); удосконалено зміст тактичної підготовки футболістів віком 11-12 років на етапі попередньої базової підготовки. Крім того, набули подальшого розвитку відомості про особливості тактичної підготовки спортсменів у командних ігрових видах спорту; набула подальшого розвитку інформація щодо сучасних уявлень про тактичну підготовку та вимог до тактичної підготовленості футболістів віком 11-12 років.

Ступінь вірогідності забезпечується й належним опрацюванням Наконечним Романом Богдановичем 305 джерел літератури (з яких 210 – іноземні); результатами впровадження у навчально-тренувальний процес футболістів віком 11-12 років КЗ ДЮСШ «Рух» (м. Львів), ДЮСШ ФК «Львів» та КЗ ДЮСШ «Карпати» (м. Львів); кількістю наукових публікацій і представленням власних досліджень на Всеукраїнських і міжнародних конференціях та конференціях кафедри теорії спорту та фізичної культури ЛДУФК ім. Івана Боберського.

Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 14 наукових працях, з яких 6 робіт опубліковані у фахових виданнях України, 1 – у виданні, що входить до наукометричної міжнародної бази даних Web of Science, 1 – у закордонному виданні та 6 тез доповідей.

Оцінка наукової та літературної якості складу матеріалу і стилю дисертації. Наукова праця написана сучасною українською мовою із адекватним застосуванням термінів і понять, здобувач добре володіє та вільно викладає поданий матеріал. Характер і стиль оформлення дисертації повністю відповідають загальним вимогам.

Оцінка змісту дисертації та її основні положення. Дисертаційна робота Наконечного Романа Богдановича на тему «Тактична підготовка футболістів віком 11-12 років із використанням інтерактивних завдань», має логічну структуру, що відповідає вимогам, та складається з анотацій (українською та англійською мовами), списку публікацій здобувача, переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, покликань, додатків. Загальний обсяг дисертації – 304 сторінки, з яких 175 – основного тексту. Отримані результати проілюстровано за допомогою 27 таблиць та 55 рисунків.

У **вступі** обґрунтована актуальність роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, подано рівні наукової новизни, відображено особистий вклад автора, наведено дані щодо апробації роботи та впровадження отриманих результатів в практику.

У **першому розділі «Теоретичні та методичні особливості навчання плавання дітей старшого дошкільного віку»** проаналізовані науково-методичні джерела, що дозволили систематизувати й узагальнити інформацію щодо емпіричних даних передової практики, надало змогу оцінити стан визначеної проблематики, підтвердити постановку завдань і підбору методів дослідження та сформулювати отримані дані.

Автором виявленні протиріччя між даними науково-методичної літератури різних авторів стосовно пріоритетних методів і засобів, та визначені ключові чинники ефективності тактичної підготовки у системі підготовки юних спортсменів у сучасному спорті та футболі, зокрема.

Аналіз фахової літератури дозволив визначитися з проблемою дослідження та сформулювати мету роботи, яка пов'язана з теоретичним обґрунтуванням і розробкою програми тактичної підготовки футболістів віком 11-12 років із застосуванням інтерактивних завдань.

У **другому розділі «Методи та організація дослідження»** подано опис основних методів, що використовувалися у дослідженні, відповідно поставленої меті й завданням, з урахуванням об'єкта і предмета дослідження.

Логічною виглядає і наведена Романом Богдановичем організація дослідження, що здійснювалася у 4 етапи.

У третьому розділі «Передумови для впровадження тактичної підготовки у тренувальний процес футболістів віком 11-12 років» обґрунтовано актуальність психофізіологічних властивостей та психічних процесів. Здобувачем стверджується про передумови щодо початку цілеспрямованої тактичної підготовки та ефективного впливу на тактичну підготовленість спортсменів у віці 11-12 років.

У межах дослідження здійснене експертне опитування для з'ясування вимог до тактичної підготовленості та спрямованості інтерактивних завдань з тактичної підготовки футболістів на ранніх етапах багаторічного спортивного удосконалення. Подано порівняння програм підготовки академії «Рух» Львів і загальноприйнятої програми підготовки футболістів в Україні – “Футбол” для ДЮСШ та ін., що вказало на суттєву різницю за своєю структурою та змістом.

У четвертому розділі «Ефективність програм тактичної підготовки футболістів на етапі попередньої базової підготовки (11-12 років)» охарактеризована авторська програма тактичної підготовки футболістів віком 11-12 років (на етапі попередньої базової підготовки) із використанням інтерактивних завдань, розкрита її структура та зміст. Представлено результати експериментальної перевірки ефективності розробленої програми. Повторне тестування наприкінці дослідження вказало на статистично значиму розбіжність міжгрупових результатів в індивідуальних та найпростіших групових взаємодіях на перевагу футболістів ЕГ над КГ, та (на покращення) ЕГ у блоці “1x1”: завершення атаки на четверо воріт (захист); у блоці “2x1”: завершення атаки на четверо воріт (атака). Також зафіксовано вищий приріст результатів тактичної підготовленості футболістів ЕГ, порівняно з представниками КГ, за 23 тестами. Автором не визначено жодної статистично значимої розбіжності у змінах міжгрупових результатів контрольних вправ за тестовими блоками “2x2” та “3x2”. Крім того, засвідчено значний приріст рівня атакувальних та захисних здібностей футболістів ЕГ.

Доведено позитивний вплив авторської експериментальної програми тактичної підготовки, що сприяла приросту показників психічних процесів (уваги, пам'яті, мислення, сприйняття) футболістів віком 11-12 років.

Обговорення підсумків проведених досліджень, відповідно до вимог, засвідчено у **п'ятому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження»**, де здійснено порівняння розробок автора з існуючими науковими даними, узагальнено результати дисертаційного дослідження, окреслено їх практичну і теоретичну значущість. На підставі цього виявлено дискусійні та сформульовано наукові положення трьох рівнів новизни (вперше, удосконалено, набули подальшого розвитку).

Загальні висновки корелюють із висновками до кожного з розділів і відображають досягнення мети, структурно повністю відповідають завданням дослідження та відбивають основні його результати. Робота також містить додатки, де відображені список публікацій здобувача за темою дисертації; акти впровадження результатів; опис авторської програми тактичної підготовки футболістів 11-12 років із використанням інтерактивних завдань; зміст анкети для опитування тренерів із футболу.

Загалом дисертаційне дослідження Р.Б. Наконечного написано сучасною українською мовою, науковим стилем із адекватним застосуванням термінів і понять. Робота є цілісною, і характеризується тематичною повнотою та розкриттям головної наукової ідеї автора, а подані наукові та практичні положення логічно викладені та загалом достатньо обґрунтовані.

Наведені ідеї та розробки, що належать співавторам чи іншим авторам, та критичний аналіз наукових поглядів мають посилання на відповідні джерела. Порухень академічної доброчесності не виявлено.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, зазначаємо, що вона не позбавлена окремих недоліків, які мають різний ступінь принципівості. Вважаємо за необхідне звернути увагу на зауваження й окремі моменти в роботі, які вимагають уточнення:

1. В анотації зазначено про доповнення відповідних розділів дисциплін «Загальна теорія підготовки спортсменів» та «ТіМОВС (Футбол)», проте не вказано на конкретний заклад і відсутні акти впровадження.

2. Потребує уніфікації використання окремих термінів і висловлювань, що представлені у дисертації. Зокрема у роботі присутні «психологічні особливості» (підрозділ 1.3), «психофізіологічні властивості та психічні процеси» (2 розділ, підрозділ 3.1), «ігрових командних видах спорту» (об'єкт дослідження, розділ 1, підрозділ 1.2, завдання 1), «командних ігрових видах спорту» (набули подальшого розвитку) і т.д.

В англійській анотації вживається назва команди: "Rukh" Lviv, "Rukh" Lviv Academy.

3. У таблицях 3.7, 3.8 у назві вказано на макроцикл 1, 2 хоча змістове наповнення вказує на мезоцикл підготовки футболістів віком 11-12 років.

4. В анотації стверджується, що показники психофізіологічних властивостей та психічних процесів футболістів 11-12-ти років наближаються до показників дорослих осіб. Яким чином це визначено?

5. Як відбувалося відпрацювання тактичних елементів, згідно мікроциклу (ширина / глибина)?

6. Яким чином відбувалося створення креативної атмосфери?

7. Чи зможе тренер самостійно здійснити імплементацію авторської програма тактичної підготовки футболістів віком 11-12 років у навчально-тренувальний процес? Скільки фахівців необхідно для якісного впровадження й отримання ефективних результатів та забезпечення її життєдіяльності?

8. Вважаємо за доцільне деталізувати потенційні напрями подальших досліджень за тематикою дисертації.

Висновок. Дисертаційна робота Наконечного Романа Богдановича на тему «Тактична підготовка футболістів віком 11-12 років із використанням інтерактивних завдань», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, актуальне теоретичне і практичне значення, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження

вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01. 2022 р. № 44), а її автор Наконечний Роман Богданович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

професор, доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету,
Заслужений тренер України

В.О. Тищенко



Підпис Тищенко В.О. засвідчує
проректор з наукової роботи
Запорізького національного університету
доктор історичних наук, професор



Г.М. Васильчук



ТИЩЕНКО ВАЛЕРІЯ ОЛЕКСІЇВНА

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ТИЩЕНКО ВАЛЕРІЯ ОЛЕКСІЇВНА
РНОКПП	2598618261
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	20:56:5 9.1.2023
Сертифікат виданий	АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
Серійний номер	248197DDFAB977E5040000003A69DB004A40B303
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований